

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 23 päivänä syyskuuta 2015

1141/2015

Tilintarkastuslaki

Annettu Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 2015

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan, jollei muualla laissa toisin säädetä:

1) kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastukseen;

2) toimeen, joka muussa laissa tai asetuksessa säädetään tilintarkastajan tehtäväksi tai jonka perusteella tilintarkastaja antaa kirjallisen lausunnon viranomaisen tai tuomioistuimen käyttöön.

Toimintaan, johon sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annettua lakia (1142/2015), sovelletaan tämän lain 2 luvun 7 §:n 3 momenttia, 4 luvun 2, 4 ja 5 §:ää, 6—8 lukua, 9 luvun 1 §:n 1—3 kohtaa, 10 luvun 1 ja 2 §:ää sekä 11 lukua.

Tätä lakia ei sovelleta tilintarkastajan toimintaan valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehenä.

Tilintarkastajan tässä ominaisuudessaan harjoittamaan muuhun kuin 1, 2 tai 3 mo-

mentissa tarkoitettuun toimintaan sovelletaan tämän lain 4 luvun 1—3 ja 8 §:ää, 7 ja 8 lukua, 9 luvun 1 §:ää, 10 luvun 1 ja 2 §:ää ja 11 luvun 1 §:ää.

Mitä tässä laissa säädetään yhteisön ja säätiön kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilintarkastuksesta, sovelletaan myös Suomessa rekisteröidyn ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliikkeeseen, jos ulkomaisen elinkeinonharjoittajan tilinpäätöstä ei laadita, tarkasteta ja julkisteta Euroopan unionin säädösten mukaisesti tai vastaavalla tavalla. Tätä lakia ei kuitenkaan sovelleta ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen sivukonttorin tilintarkastukseen. Ulkomaisen vakuutusyhtiön edustuston tilintarkastukseen tätä lakia sovelletaan siten kuin ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995) säädetään.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tilintarkastajalla* 6 luvun 1 §:n mukaisesti HT-, KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyttyä yhteisöä;

2) *HT-tilintarkastajalla* luonnollista hen-

kilöä, joka on 6 luvun 2 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastajaksi;

3) *KHT-tilintarkastajalla* HT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä, jolle on 6 luvun 3 §:n 1 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytyttyä hyväksytty yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan KHT-erikoispätevyys;

4) *JHT-tilintarkastajalla* HT-tilintarkastajaksi hyväksyttyä luonnollista henkilöä, jolle on 6 luvun 3 §:n 2 tai 4 momentin mukaisten edellytysten täytyttyä hyväksytty julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan JHT-erikoispätevyys;

5) *tilintarkastusyhteisöllä* yhteisöä, joka on 6 luvun 5 §:n mukaiset edellytykset täytettyään hyväksytty tilintarkastusyhteisöksi;

6) *konsernilla* kirjanpitolain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettua konsernia;

7) *säännellyllä markkinalla* kaupankäynnin kohteena olevalla yhteisöllä yhteisöä, jonka arvopaperi on otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (748/2012) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla säännellyllä markkinalla.

2 luku

Velvollisuus toimituttaa tilintarkastus

1 §

Tilintarkastajan yleinen kelpoisuus

Tilintarkastajana ei voi toimia henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu, joka on vajaavaltainen taikka joka on konkurssissa tai liike-toimintakiellossa.

Jos tilintarkastajaksi on valittu yksi tai useampi luonnollinen henkilö, on vähintään yhdellä heistä oltava asuinpaikka ETA-valtiossa.

2 §

Tilintarkastusvelvollisuus

Yhteisössä ja säätiössä on valittava tilintarkastaja ja toimitettava tilintarkastus sen mukaan kuin tässä laissa ja muussa laissa säädetään.

Jollei muussa laissa toisin säädetä, tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täyttynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä:

1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa;

2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai

3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.

Tilintarkastaja voidaan myös jättää valitsematta toimintaansa aloittavassa yhteisössä, jolla ei vielä ole 2 momentissa tarkoitettuja tilikausia, jollei ole ilmeistä, ettei edellytyksiä tilintarkastajan valitsematta jättämiseen ole.

Tilintarkastaja on kuitenkin aina valittava yhteisössä, jonka pääasiallisena toimialana on arvopapereiden omistaminen ja hallinta ja jolla on kirjanpitolain 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettu huomattava vaikutusvalta toisen kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan tai rahoituksen johtamisessa.

Jos yhteisöllä ei ole 1, 2 tai 3 momentin mukaista velvollisuutta valita tilintarkastajaa, yhtiöjärjestyksessä, yhtiösopimuksessa tai säännöissä voidaan määrätä tilintarkastuksesta sekä useamman tilintarkastajan valinnasta.

3 §

Velvollisuus valita varatilintarkastaja

Jos yhteisölle on valittu vain yksi tilintarkastaja eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö, on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja.

Mitä tässä tai muussa laissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti varatilintarkastajaan.

4 §

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen antaminen tilintarkastajalle

Jos tilinpäätöksen vahvistamisesta pääetään yhteisön tai säätiön toimielimen kokouksessa, tilinpäätös ja toimintakertomus on annettava tilintarkastajalle viimeistään kuukautta ennen tätä kokousta.

5 §

Velvollisuus valita KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö

Vähintään yhden yhtiömiesten, yhtiökokoituksen tai vastaavan toimielimen valitseman tilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja, jos kyse on säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevasta yhteisöstä tai jos yhteisössä tai säätiössä päättyneellä tilikaudella täyttyy vähintään kaksi seuraavista edellytyksistä:

- 1) taseen loppusumma ylittää 25 000 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 50 000 000 euroa; tai
- 3) yhteisön tai säätiön palveluksessa on keskimäärin yli 300 henkilöä.

6 §

Tilintarkastusvelvollisuus konsernissa

Mitä 2—4 §:ssä säädetään, sovelletaan vastaavasti konsernin emoyritykseen, jos konsernin osalta vähintään kaksi 2 §:ssä tarkoitettua kolmesta edellytyksestä täyttyy ja mitä 5 §:ssä säädetään, jos vähintään kaksi 5 §:ssä tarkoitettua kolmesta edellytyksestä täyttyy.

Tytäryrityksen tilintarkastajaksi on valittava vähintään yksi emoyrityksen tilintarkastaja. Edellä sanotusta voidaan poiketa vain perustellusta syystä.

7 §

Päävastuullinen tilintarkastaja

Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, tämän on ilmoitettava tilintarkastettavalle yhteisölle tai säätiölle, kenellä tilintarkastusyhteisössä työskentelevällä tilintarkastajalla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Päävastuullisella tilintarkastajalla on oltava vähintään sama pätevyys, jota edellytettäisiin tilintarkastajaksi valittavalta luonnolliselta henkilöltä.

Mitä tässä laissa säädetään tilintarkastajasta, sovelletaan vastaavasti päävastuulliseen tilintarkastajaan.

8 §

Patentti- ja rekisterihallituksen velvollisuus määrätä tilintarkastaja

Patentti- ja rekisterihallituksen on ilmoituksesta määrättävä yhteisölle tai säätiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja, jos:

- 1) tilintarkastajaa ei ole valittu tämän lain tai muun lain mukaisesti;
- 2) tilintarkastajalla ei ole 1 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai tilintarkastaja ei ole 4 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla riippumaton; tai
- 3) yhtiöjärjestykseen, sääntöihin tai yhtiösopimukseen otettua tilintarkastajien lukumäärää tai kelpoisuutta koskevaa määräystä on rikottu.

Patentti- ja rekisterihallituksen on pyydettyä tilintarkastuslautakunnan lausunto 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua riippumattomuutta koskevassa asiassa ennen sen ratkaisemista.

Ilmoituksen saa edellä tässä pykälässä tarkoitetuissa tapauksissa tehdä kuka tahansa. Hallitus, siihen verrattava toimielin tai yhtiömies on velvollinen tekemään ilmoituksen, jollei se, jolle tilintarkastajan valitseminen kuuluu, viivytyksettä valitse kelpoisuusehdot täyttävää tilintarkastajaa. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koske kommandiitti-yhtiön äänestä yhtiömiestä.

Ennen kuin tässä pykälässä tarkoitettu määräys annetaan, on kuultava yhteisön tai säätiön hallitusta, siihen verrattavaa toimielintä tai yhtiömiehiä. Määräys voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhteisölle tai säätiölle on säädettyssä järjestyksessä valittu tilintarkastaja Patentti- ja rekisterihallituksen määräämän tilintarkastajan tilalle. Määräystä ei voida antaa sen jälkeen, kun kyseistä tilikautta koskeva tilinpäätös on vahvistettu ja sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman.

9 §

Tilintarkastajan erottaminen ja eroaminen

Tilintarkastajan voi erottaa toimestaan kesken toimikauden se, joka on tilintarkastajan

valinnut, määrännyt tai osoittanut tehtävään. Tilintarkastajan erottamiseen kesken toimikauden on oltava perusteltu syy. Jos tilintarkastaja erotetaan kesken toimikauden, sen, joka on erottanut tilintarkastajan, on annettava jäljempänä 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetulle Tilintarkastusvalvonnalle selvitys erottamisesta ja sen syistä.

Tilintarkastaja voi erota toimestaan kesken toimikauden ilmoittamalla siitä yhteisölle tai säätiölle. Tilintarkastajan on ilmoitettava ero rekisteröitäväksi kahden viikon kuluessa siitä, kun hän teki ilmoituksen. Lisäksi tilintarkastajan on annettava Tilintarkastusvalvonnalle selvitys eroamisesta ja esitettävä sille perusteltu syy.

Jos tilintarkastajan toimi tulee avoimeksi kesken toimikauden tai jos tilintarkastaja menettää kelpoisuutensa sanottuun toimeen, eikä varatilintarkastajaa ole, tilintarkastajan valintaan osallistuvien yhtiömiesten, hallituksen tai vastaavan toimielimen on huolehdittava siitä, että uusi tilintarkastaja valitaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

10 §

Tietojen antaminen seuraavalle tilintarkastajalle

Tilintarkastajan erotessa, tullessa eroteuksi tai tilintarkastajan toimikauden päättyessä tämän on pyynnöstä annettava seuraajalle tiedot, jotka ovat tarpeen tilintarkastuksen suorittamista varten.

Mitä 1 momentissa säädetään koskee myös tilintarkastusyhteisöä, jonka palveluksessa tilintarkastaja on ollut.

3 luku

Tilintarkastuksen sisältö

1 §

Tilintarkastuksen kohde

Tilintarkastus käsittää yhteisön tai säätiön tilikauden kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen sekä hallinnon tarkastuksen.

Jos lainsäädännössä muutoin edellytetään tilintarkastusta, sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään tilikauden tilintarkastuksesta ja sen sisällöstä.

2 §

Konsernin tilintarkastus

Emoyrityksen tilintarkastajan on tarkastettava myös konsernitilinpäätös sekä varmistuttava siitä, että konserniin kuuluvien yritysten tilintarkastajat ovat suorittaneet tilintarkastuksen asianmukaisesti.

3 §

Kansainväliset tilintarkastusstandardit

Sen lisäksi, mitä tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säädöksissä säädetään, 1 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetussa tehtävässä on noudatettava tilinpäätösten ja konsolidoitujen tilinpäätösten lakisäateisestä tilintarkastuksesta, direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 84/253/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY 26 artiklassa tarkoitettuja, unionissa sovellettaviksi hyväksytyt tilintarkastusstandardit (kansainväliset tilintarkastusstandardit).

4 §

Tilinpäätösmerkintä

Kun tilintarkastus on tehty, tilintarkastajan on tehtävä siitä tilinpäätökseen merkintä, jossa viitataan tilintarkastuskertomukseen.

5 §

Tilintarkastuskertomus

Tilintarkastajan on annettava kultakin tilikaudelta päivätty ja allekirjoitettu tilintarkastuskertomus. Tilintarkastuskertomuksessa on yksilöitävä sen kohteena oleva tilinpäätös sekä ilmoitettava, mitä tilinpäätössäännöstä tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu. Tilintarkastuskertomuksessa on ilmoitettava kansainvälisten tilintarkastusstandardien noudattamisesta.

Tilintarkastuskertomuksessa on oltava lausunto siitä:

1) antavatko tilinpäätös ja toimintakertomus noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta; sekä

2) ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ristiriidattomia.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu lausunto on vakiomuotoinen, ehdollinen tai kielteinen. Jos tilintarkastaja ei voi antaa lausuntoa, tilintarkastajan on ilmoitettava tästä tilintarkastuskertomuksessa. Tilintarkastuskertomuksessa on annettava tarpeelliset lisätiedot.

Tilintarkastajan on huomautettava tilintarkastuskertomuksessa, jos yhteisön tai säätiön yhtiömies, hallituksen, hallintoneuvoston tai vastaavan toimielimen jäsen, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja taikka toimitusjohtaja tai muu vastuuvollinen on:

1) syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhteisöä tai säätiötä kohtaan; tai

2) rikkonut yhteisöä tai säätiötä koskevaa lakia taikka yhteisön tai säätiön yhtiöjärjystä, yhtiösopimusta tai sääntöjä.

Emoyrityksenä olevassa yhteisössä tai säätiössä on annettava erityinen kertomus konsernista noudattaen soveltuvin osin, mitä 1—4 momentissa säädetään.

6 §

Tilintarkastuskertomuksen luovuttaminen yhteisölle tai säätiölle

Tilintarkastuskertomus on luovutettava yhteisön tai säätiön hallitukselle tai vastaavalle toimielimelle viimeistään kaksi viikkoa ennen sitä kokousta, jossa tilinpäätös on esitettävä vahvistettavaksi.

7 §

Tilintarkastuspöytäkirja

Tilintarkastaja voi esittää hallitukselle, hallintoneuvostolle, toimitusjohtajalle tai muulle vastuuvolliselle huomautuksia seikoista, joita ei esitetä tilintarkastuskertomuksessa. Tällaiset seikat merkitään pöytäkirjaan. Pöytäkirja on annettava toimielimelle, jonka tehtävänä on huolehtia yhteisön tai säätiön hal-

linnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Toimielimen on käsiteltävä pöytäkirja viipymättä ja säilytettävä se luotettavalla tavalla.

8 §

Tilintarkastuspalkkion määräytyminen

Tilintarkastajalle tilintarkastuksesta maksettava palkkio ei saa määräytyä tavalla, joka voi vaarantaa tilintarkastajan riippumattomuuden.

9 §

Yhteisön ja säätiön toimielinten velvollisuus avustaa tilintarkastajaa

Yhtiömiesten tai hallituksen ja toimitusjohtajan taikka vastaavien toimielinten on varattava tilintarkastajalle tilaisuus toimittaa tarkastus siinä laajuudessa kuin tämä katsoo sen tarpeelliseksi sekä annettava sellaista selvitystä ja apua, jota tilintarkastaja pyytää. Tytäryrityksen yhtiömiehellä, hallituksella ja toimitusjohtajalla tai vastaavalla toimielimellä on sama velvollisuus emoyrityksen tilintarkastajaa kohtaan.

10 §

Tilintarkastajan läsnäolo yhteisön tai säätiön kokouksessa

Tilintarkastajalla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa yhteisön tai säätiön toimielimen kokouksessa, jossa käsitellään hänen tehtäviinsä liittyviä asioita.

Tilintarkastajan on oltava kokouksessa läsnä, jos käsiteltävät asiat ovat sellaisia, että hänen läsnäolonsa on tarpeen.

Tilintarkastajan on yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen pyynnöstä annettava tarkempia tietoja seikoista, jotka voivat vaikuttaa kokouksessa käsiteltävän asian arviointiin. Tietoja ei kuitenkaan saa antaa, jos niiden antaminen aiheuttaisi yhteisölle olen- naista haittaa.

4 luku

Tilintarkastajaa koskevat muut säännökset

1 §

Ammattieettiset periaatteet

Tilintarkastajan on suoritettava tässä laissa tarkoitettut tehtävät ammattitaitoisesti, rehellisesti, objektiivisesti ja huolellisesti yleinen etu huomioon ottaen.

2 §

Ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen

Tilintarkastaja on velvollinen pitämään yllä ja kehittämään ammattitaitoaan.

3 §

Hyvän tilintarkastustavan velvoittavuus

Tilintarkastajan on noudatettava hyvää tilintarkastustapaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan.

Tilintarkastajan on noudatettava yhtiömiesten sekä yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen antamia erityisiä ohjeita, jos ne eivät ole ristiriidassa lain, yhtiöjärjestyksen, sääntöjen, yhtiösopimuksen, kansainvälisten tilintarkastusstandardien, hyvän tilintarkastustavan tai ammattieettisten periaatteiden kanssa.

4 §

Aineiston säilyttäminen

Tilintarkastajan on säilytettävä 1 luvun 1 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua toimeksiantoa koskevat asiakirjat vähintään kuusi vuotta.

5 §

Laadunvarmistus

Tilintarkastajan on huolehdittava tilintarkastustyönsä laadusta ja osallistuttava 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun laaduntarkastukseen.

6 §

Tilintarkastajan riippumattomuus

Tilintarkastajan on oltava riippumaton 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimeksiantoa suorittaessaan ja järjestettävä toimintansa riippumattomuuden turvaavalla tavalla.

Jos edellytykset riippumattomaan toimintaan puuttuvat, tilintarkastajan on kieltäydyttävä vastaanottamasta toimeksiantoa tai luovuttava siitä. Tilintarkastajan ei kuitenkaan ole tarpeen kieltäytyä tai luopua toimeksiantosta, jos:

1) riippumattomuutta uhkaavia tekijöitä on kokonaisuutena arvioiden pidettävä merkityksettöminä; tai

2) tilintarkastaja on ryhtynyt riippumattomuuttaan turvaaviin toimenpiteisiin.

Riippumattomuutta turvaaviin toimenpiteisiin on ryhdyttävä ainakin, jos:

1) tilintarkastajalla on taloudellisia tai muita etuuksia yhteisössä tai säätiössä tai tilintarkastajalla on muu kuin tavanomainen liikesuhde yhteisöön tai säätiöön;

2) tarkastettavana on tilintarkastajan oma toiminta;

3) tilintarkastaja toimii oikeudenkäynnissä tai muussa asiassa yhteisön tai säätiön puolesta tai sitä vastaan;

4) tilintarkastajalla on läheinen suhde henkilöön, joka kuuluu yhteisön tai säätiön johtoon tai joka on osallistunut toimeksiannon kohteena olevaan asiaan yhteisön tai säätiön palveluksessa; tai

5) tilintarkastajaa painostetaan.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettua riippumattomuutta uhkaavat tekijät ja toimenpiteet riippumattomuuden turvaamiseksi tulee kirjata toimeksiantoa koskevaan aineistoon.

Mitä 3 momentissa säädetään yhteisöstä tai säätiöstä, koskee myös yhteisöjä, jotka ovat sen määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaisesti, sekä yhteisöä tai säätiötä, jonka välittömässä määräysvallassa yhteisö on.

Edellä 2 momentissa tarkoitettussa arvioinnissa on otettava huomioon myös tilintarkastajan riippumattomuutta uhkaavat tekijät, jotka liittyvät:

1) tilintarkastusyhteisöön, jossa tilintarkastaja työskentelee;

2) henkilöön, joka osallistuu merkittävästi tilintarkastajan valvonnassa toimeksiannon suorittamiseen;

3) henkilöön, joka välittömästi johtaa tai valvoo tilintarkastajan toimintaa; tai

4) edellä tämän momentin 1 kohdassa tarkoitetun tilintarkastusyhteisön sellaiseen omistajaan tai sen johtoon kuuluvaan henkilöön, joka osallistuu merkittävästi toimeksiannon toteuttamiseen.

7 §

Tilintarkastajan esteellisyys

Tilintarkastaja ei ole 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla riippumaton ainakaan, jos:

1) tilintarkastaja on yhteisön tai säätiön taikka samaan konserniin kuuluvan yhteisön taikka kirjanpitolain 1 luvun 8 §:ssä tarkoitettuna osakkuusryityksen yhtiömies, hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen, toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa oleva;

2) tilintarkastajan tehtävänä on yhteisön tai säätiön kirjanpidon tai varojen hoito taikka hoidon valvonta;

3) tilintarkastaja on palvelussuhteessa yhteisöön tai säätiöön taikka 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun henkilöön;

4) tilintarkastajalla on välitön tai välillinen omistus- tai muu oikeus osakkeeseen tai osuuteen voittoa tavoittelevassa yhteisössä;

5) tilintarkastajalla on rahalaina, vakuus tai muu vastaava etuus yhteisöltä tai säätiöltä tai sen johtoon kuuluvalta henkilöltä taikka tilintarkastaja on antanut mainitulle taholle tällaisen etuuden;

6) 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu henkilö on tilintarkastajan puoliso, veli, sisar taikka tilintarkastajaan suoraan ylenevässä tai alenevässä sukulaisuussuhteessa;

7) tilintarkastajan puolisolalla taikka tilintarkastajaan suoraan alenevässä sukulaisuussuhteessa olevalla henkilöllä on 4 kohdassa tarkoitettu omistus- tai muu oikeus, eikä tämä oikeus ole merkityksetön; tai

8) säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajaksi valittu luonnollinen henkilö tai tilintarkastajaksi valitun tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja on ottanut vastaan 1 tai 2 kohdassa tarkoitetun tehtävän kysei-

sessä yhteisössä ja tällaiseen tehtävään siirtymisestä on kulunut vähemmän kuin kaksi vuotta.

Mitä 1 momentin 4 kohdassa säädetään, ei koske yhteisöä, jossa jäsenyys on edellytyksenä sen tarjoamien välttämättömyyspalveluiden käyttämiselle. Tilintarkastajalla saa olla tällaisessa yhteisössä vain sellainen osuus, joka oikeuttaa palveluiden käyttämiseen, ei kuitenkaan suurempaa osuutta kuin yksi sadasosa.

Jos tilintarkastaja toimeksiannon vastaanottamisen jälkeen saa 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun oikeuden, hänen on luovuttava oikeudesta tai toimeksiannosta kohtuullisen ajan kuluessa siitä, kun hän sai tiedon saannostaan ja hänellä oli oikeus luopua siitä.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään yhteisöstä tai säätiöstä, koskee myös yhteisöjä, jotka ovat sen määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n mukaisesti sekä yhteisöä tai säätiötä, jonka välittömässä määräysvallassa yhteisö on.

8 §

Tilintarkastajan salassapitovelvollisuus

Tilintarkastaja tai hänen apulaisensa ei saa ilmaista ulkopuoliselle tässä laissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan tietoonsa saamaa seikkaa, ellei 2 tai 3 momentissa toisin säädetä.

Salassapitovelvollisuus ei kuitenkaan koske seikkaa:

1) josta tilintarkastajan on ilmoitettava tai lausuttava lain nojalla;

2) jonka ilmaisemiseen se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa suostumuksensa;

3) jonka viranomaisen, tuomioistuimen tai muu henkilö on lain perusteella oikeutettu saamaan tietoonsa; tai

4) joka on tullut yleiseen tietoon.

Salassapitovelvollisuuden estämättä tilintarkastaja voi ilmoittaa säännösten tai viranomaismääräysten vastaista menettelyä koskevan epäilyn viranomaiselle. Ilmoitukseen sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään salassa pidettävistä viranomaisen asiakirjoista.

5 luku

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajaa koskevat erityissäännökset

1 §

Toimikausien enimmäisaika

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan peräkkäisten toimikausien yhteenlaskettu kesto voi olla enintään seitsemän vuotta.

Tilintarkastaja voi 1 momentissa tarkoitettuna enimmäisajan jälkeen osallistua uudelleen yhteisön tilintarkastukseen aikaisintaan kahden vuoden kuluttua tilintarkastustehtävän päättymisestä.

Jos tilintarkastajaksi on valittu tilintarkastusyhteisö, edellä tässä pykälässä säädettyä ei sovelleta yhteisöön, vaan ainoastaan päävastuulliseen tilintarkastajaan.

2 §

Yhteisön hallitukselle annettavat tiedot

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan on annettava yhteisön hallitukselle vuosittain:

- 1) kirjallinen vahvistus riippumattomuudesta sekä ilmoitus 4 luvun 6 §:ssä tarkoitettuista muista kuin merkityksettöminä pidettävistä riippumattomuutta uhkaavista tekijöistä sekä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty riippumattomuuden turvaamiseksi; sekä
- 2) ilmoitus yhteisölle suorittamistaan muista kuin yhteisön tilintarkastusta koskevista tehtävistä.

3 §

Hallintoa ja toimintaa koskevien tietojen julkistaminen

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan yhteisön tilintarkastajan on julkistettava vuosittain tietoja tilintarkastusyhteisön oikeudellisesta rakenteesta, omistussuhteista, taloudesta ja tilintarkastusasiakkaista sekä tilintarkastusyhteisön hallinnosta, laadunvarmistusjärjestelmästä ja riippumatto-

muusohjeista. Julkistettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 luku

Hyväksyminen ja rekisteröinti

1 §

Tilintarkastajaksi hyväksyminen

Tilintarkastusvalvonnan on hakemuksesta hyväksyttävä HT-tilintarkastajaksi hakija, joka täyttää 2 §:ssä säädettyt hyväksymisedellytykset ja KHT- tai JHT-tilintarkastajaksi hakija, joka täyttää 3 §:ssä säädettyt kyseisen erikoispätevyyden hyväksymisedellytykset sekä tilintarkastusyhteisöksi hakija, joka täyttää 5 §:ssä säädettyt tilintarkastusyhteisön hyväksymisedellytykset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu hyväksyminen on voimassa toistaiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset hakemusmenettelystä.

2 §

HT-tilintarkastajan hyväksymisedellytykset

HT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä luonnollinen henkilö, joka:

- 1) ei ole konkurssissa, jota ei ole määrätty liiketoimintakieltoon, joka ei ole vajaavaltainen, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jolle ei ole määrätty edunvalvojaa;
- 2) ei toiminnallaan ole osoittanut olevansa sopimaton tilintarkastajan tehtävään;
- 3) on suorittanut korkeakoulututkinnon tai jolla on vähintään seitsemän vuoden kokemus ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä;
- 4) on suorittanut tilintarkastajan tehtävän edellyttämät laskentatoimen, oikeustieteen ja muut kauppa- ja taloustieteelliset opinnot;
- 5) on hankkinut vähintään kolmen vuoden käytännön kokemuksen tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten tilintarkastuksesta tai vastaavien taloudellisten laskelmien tarkastamisesta taikka vähintään 15 vuoden käytännön kokemuksen ammattimaisesta laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä;
- 6) on suorittanut hyväksytysti tilintarkastajatutkinnon, jäljempänä *HT-tutkinto*; sekä

7) on HT-tutkinnon hyväksytysti suoritettuaan antanut tuomioistuimelle tilintarkastajan vakuutuksen.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa säädettyistä vaatimuksista voidaan poiketa, jos henkilö on suorittanut hyväksytysti oppiaineita käsittelevät lisätehtävät.

Henkilö on 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla sopimaton tilintarkastajan tehtävään, jos hänet on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen tai viiden viimeisen vuoden aikana vankeusrangaistukseen rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton toimimaan tilintarkastajana. Henkilöä ei myöskään pidetä sopivana tehtävään, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton tilintarkastajan tehtävään.

Henkilöä, jonka hyväksyminen on kokonaan peruutettu 10 luvun 2 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla, ei voida uudelleen hyväksyä HT-tilintarkastajaksi ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun peruuttaminen alkoi.

Sen estämättä, mitä edellä 1 momentissa säädetään, HT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä ETA-valtiossa hyväksytty tilintarkastaja ja henkilö, jolla on tilintarkastajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta. Henkilön on ennen hyväksymistä suoritettava hyväksytysti kelpoisuuskoe.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella säädetään tarkemmin tässä pykälässä tarkoitetuista opinnoista, mahdollisuudesta opintojen korvaamiseen lisätehtävillä, kokemusvaatimuksista, tutkinnosta ja tutkintovaatimuksista, tilintarkastajan vakuutuksen sisällöstä sekä kelpoisuuskokeesta.

3 §

KHT- ja JHT -erikoispätevyyden hyväksymisedellytykset

KHT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä HT-tilintarkastaja, joka edelleen täyttää 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettyt kelpoisusedellytykset ja:

1) on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai on toiminut vähintään viiden vuoden ajan HT-tilintarkastajana taikka jolla on vähintään seitsemän vuoden kokemus ammattimaisista laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä; sekä

2) on suorittanut hyväksytysti yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tilintarkastajan erikoistumistutkinnon, jäljempänä *KHT-erikoistumistutkinto*.

JHT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä HT-tilintarkastaja, joka täyttää edelleen 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädettyt kelpoisusedellytykset ja:

1) on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon tai on toiminut vähintään viiden vuoden ajan HT-tilintarkastajana taikka jolla on vähintään seitsemän vuoden kokemus ammattimaisesta laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisen alan tehtävistä;

2) on suorittanut julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tehtävän edellyttämät laskentatoimen ja oikeustieteen opinnot tai hankkinut vähintään yhden vuoden ja kuuden kuukauden kokemuksen julkishallinnon ja -talouden tehtävistä; sekä

3) on suorittanut hyväksytysti julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan erikoistumistutkinnon, jäljempänä *JHT-erikoistumistutkinto*.

Edellä 2 momentin 2 kohdassa mainitusta vaatimuksista voidaan poiketa, jos tilintarkastaja on suorittanut hyväksytysti oppiaineita käsittelevät lisätehtävät.

Sen estämättä, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään, KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi on hyväksyttävä ETA-valtiossa hyväksytty tilintarkastaja ja henkilö, jolla on tilintarkastajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys valtiossa, jonka kanssa Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat tehneet sopimuksen ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta. Henkilön on ennen hyväksymistä suoritettava hyväksytysti kelpoisuuskoe.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella säädetään tarkemmin tässä pykälässä tarkoitetuista opinnoista, opintojen korvaamisesta lisätehtävillä ja kokemusvaatimuksista, tutkinnoista ja tutkintovaatimuksista sekä kelpoisuuskokeesta.

4 §

Tutkinnot ja niihin osallistuminen

HT-tutkinto sekä KHT- ja JHT-erikoistumistutkinnot järjestetään vähintään kerran kalenterivuodessa.

Tutkintoon voi osallistua luonnollinen henkilö, joka on saanut osallistumisluvan Tilintarkastusvalvonnalta. Myönnetty osallistumislupa on voimassa myöntämivuoden ja viisi seuraavaa kalenterivuotta.

Lupa osallistua HT-tutkintoon on hakemuksesta myönnettävä luonnolliselle henkilölle, joka täyttää 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun kelpoisuuden, on suorittanut hyväksytysti 4 kohdassa tarkoitetut opinnot sekä on hankkinut 5 kohdassa tarkoitettua käytännön kokemusta siten, että edellytetystä määrästä puuttuu enintään 12 kuukautta. Opintojen suorittamista koskevasta vaatimuksesta voidaan poiketa, jos henkilö suorittaa puuttuvia oppiaineita koskevat lisätehtävät.

Lupa osallistua KHT-erikoistumistutkintoon on hakemuksesta myönnettävä luonnolliselle henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti 2 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun HT-tutkinnon tai on saanut luvan osallistua siihen ja joka täyttää 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun kelpoisuuden. Jos henkilöllä ei ole ylempää korkeakoulututkintoa, voidaan lupa myöntää, jos 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta käytännön kokemuksesta puuttuu enintään 12 kuukautta.

Lupa osallistua JHT-erikoistumistutkintoon on hakemuksesta myönnettävä luonnolliselle henkilölle, joka on suorittanut hyväksytysti 2 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun HT-tutkinnon tai on saanut luvan osallistua siihen ja joka täyttää 3 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun kelpoisuuden. Jos henkilöllä ei ole ylempää korkeakoulututkintoa, voidaan lupa myöntää, jos 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta käytännön kokemuksesta puuttuu enintään 12 kuukautta. Jos henkilöllä ei ole 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja opintoja, voidaan lupa myöntää, jos kohdassa tarkoitetusta käytännön kokemuksesta puuttuu enintään kuusi kuukautta. Opintojen suorittamista koskevasta vaatimuksesta voidaan poiketa, jos hen-

kilö suorittaa puuttuvia oppiaineita koskevat lisätehtävät.

Jos henkilölle on myönnetty lupa osallistua sekä HT-tutkintoon että KHT- tai JHT-erikoistumistutkintoon, mutta hän ei ole suorittanut hyväksytysti HT-tutkintoa, voi henkilö osallistua erikoistumistutkintoon vain samanaikaisesti HT-tutkinnon kanssa. Jos hän tällöin suorittaa hyväksytysti vain erikoistumistutkinnon, on suoritus voimassa viisi tutkintovuotta seuraavaa kalenterivuotta. Jos henkilö ei erikoistumistutkinnon voimassaolokana suorita hyväksytysti HT-tutkintoa, erikoistumistutkinnon suoritus raukeaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset hakemusmenettelystä.

5 §

Tilintarkastusyhteisön hyväksymisedellytykset

Tilintarkastusyhteisöksi on hyväksyttävä tilintarkastustoimintaa harjoittava osakeyhtiö, osuuskunta, kommandiittiyhtiö tai avoin yhtiö:

1) jolla on edellytykset toimia riippumattomana tilintarkastusyhteisönä tämän lain mukaisesti;

2) jossa enemmistö avoimen yhtiön yhtiömiehistä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisista yhtiömiehistä on yhtiössä työskenteleviä tilintarkastajia, tilintarkastusyhteisöjä taikka ETA-valtiossa hyväksytyjä tilintarkastajia tai tilintarkastusyhteisöjä taikka jossa enemmistö osakeyhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai osuuskunnan jäsenten ja edustajiston äänimäärästä on edellä tarkoitetuilla tilintarkastajilla tai tilintarkastusyhteisöillä;

3) jossa yli puolet osakeyhtiön tai osuuskunnan hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat yhteisössä työskenteleviä tilintarkastajia tai ETA-valtiossa hyväksytyjä tilintarkastajia; sekä

4) jossa vastuunalainen yhtiö mies, toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen, hallituksen jäsen tai varajäsen ei toiminnallaan ole osoittanut olevansa sopimaton tilintarkastusyhteisön vastuuvollisen tehtävään.

Henkilö on 1 momentin 4 kohdassa tarkoitulla tavalla sopimaton tehtävään, jos hänet

on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen tai viiden viimeisen vuoden aikana vankeusrangaistukseen rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton toimimaan tilintarkastusyhteisön vastuuvollisena. Henkilöä ei myöskään pidetä sopivana tehtävään, jos hän on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton tilintarkastusyhteisön vastuuvollisen tehtävään.

Mitä edellä säädetään osakeyhtiöstä, osuuskunnasta, kommandiittiyhtiöstä ja avoimesta yhtiöstä, sovelletaan näitä vastaavaan ulkomaiseen yhteisöön.

6 §

Oikeus käyttää ammattinimikettä

Ammattinimikettä HT-tilintarkastaja ja siihen viittaavaa lyhennettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti HT-tilintarkastajaksi hyväksytty luonnollinen henkilö.

Ammattinimikettä KHT-tilintarkastaja ja siihen viittaavaa lyhennettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti KHT-tilintarkastajaksi hyväksytty luonnollinen henkilö.

Ammattinimikettä JHT-tilintarkastaja ja siihen viittaavaa lyhennettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti JHT-tilintarkastajaksi hyväksytty luonnollinen henkilö.

Tilintarkastusyhteisön ammattinimikettä saa käyttää vain 1 §:n mukaisesti hyväksytty tilintarkastusyhteisö.

7 §

Hyväksymisen lakkauttaminen ja palauttaminen

Tilintarkastusvalvonta lakkauttaa hyväksymisen:

- 1) tilintarkastajan pyynnöstä;
- 2) tilintarkastajan kuoleman johdosta;
- 3) jos tilintarkastaja ei ole suorittanut 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja maksuja kohtuullisessa ajassa sen jälkeen, kun maksamatta jättämisestä on hänelle huomautettu.

Jos hyväksyminen on lakkautettu 1 momentin 1 kohdan nojalla, hyväksyminen palautetaan hakemuksesta, jos hakija täyttää edelleen hyväksymisen edellytykset ja 4 lu-

vun 2 §:ssä säädetyn vaatimuksen ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Hyväksymisen palauttaminen tämän pykälän 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa edellyttää lisäksi, että hakija on suorittanut erääntyneet maksut.

8 §

Tilintarkastajatutkintorekisteri

Tilintarkastusvalvonta pitää tilintarkastaja- ja erikoistumistutkintoihin sekä pätevyyskokeeseen osallistuneista tilintarkastajatutkintorekisteriä. Rekisteriä pidetään tutkinto- ja koetietojen säilyttämistä, Tilintarkastusvalvonnan tehtävien hoitamista sekä järjestelmän toimivuuden seurantaan varten.

Rekisteriin tallennetaan tutkintoon tai kokeeseen osallistuneen henkilön nimi ja henkilötunnus sekä tiedot tutkinnon tai kokeen nimestä, tuloksesta ja suorittamisajankohdasta. Jos suoritettu erikoistumistutkinto raukeaa 4 §:n 6 momentin nojalla, merkitään tietöstä rekisteriin.

Tiedot säilytetään rekisterissä 50 vuotta.

9 §

Tilintarkastajarekisteri

Tilintarkastusvalvonta pitää tilintarkastajarekisteriä, jotta jokainen voi saada tiedon tilintarkastajista sekä muut näistä tarvitsemansa tiedot. Rekisteriä pidetään myös tilintarkastajien toiminnan valvontaa ja hyväksymisten palauttamista varten. Rekisteriin tallennetaan tilintarkastajaksi hyväksytyn luonnollisen henkilön ja tilintarkastusyhteisöksi hyväksytyn yhteisön yksilöivät tiedot sekä muut tilintarkastajan ammatin ja liiketoiminnan harjoittamista koskevat tarpeelliset tiedot.

Rekisteriin tallennetaan ainakin seuraavat tiedot:

- 1) luonnollisen henkilön nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika sekä yhteisön toiminimi ja yritys- ja yhteisötunnus;
- 2) rekisteröintipäivä ja tunnusnumero;
- 3) postiosoite ja mahdollinen sähköpostiosoite sekä puhelinnumero;

4) HT-, KHT- ja JHT-tilintarkastajaksi tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksyminen sekä hyväksymisajankohta ja hyväksymisen päättymisajankohta;

5) hyväksymisen oma-aloitteisen lakkauttamisen ajankohta ja hyväksymisen palauttamisen ajankohta;

6) annettu huomautus tai varoitus sekä hyväksymisen peruuttaminen ja peruuttamisen ajankohta;

7) tilintarkastusyhteisön omistajien nimet, henkilötunnukset tai henkilötunnusten puuttuessa syntymäajat taikka yritys- ja yhteisötunnukset ja postiosoitteet sekä hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen jäsenten sekä toimitusjohtajan ja tämän sijaisen nimi, henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika ja postiosoite.

Tiedot säilytetään tilintarkastajarekisterissä seuraavasti:

1) edellä 2 momentin 1, 2, 4 ja 5 kohdan tietoja säilytetään 30 vuotta siitä, kun hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä;

2) edellä 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettua peruuttamista koskeva tieto säilytetään kymmenen vuotta, varoitusta koskeva tieto kuusi vuotta ja huomautusta koskeva tieto kolme vuotta siitä, kun kyseistä sanktiota koskeva päätös on saanut lainvoiman;

3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut rekisteriin tallennetut tiedot säilytetään, kunnes hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä.

Rekisteriin merkitään tiedot myös sellaisesta muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytystä ja rekisteröidystä tilintarkastajasta, joka antaa tilintarkastuskertomuksen muussa kuin ETA-valtiossa rekisteröidyn yhteisön tilinpäätöksestä tai konsernitilinpäätöksestä sekä toimintakertomuksesta, kun yhteisön arvopaperi on kaupankäynnin kohteena kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettussa pörssissä. Rekisteröitävän on lisäksi täytettävä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävät ammattitaitoa, tilintarkastusyhteisön hallintoa, tilintarkastuksen suorittamista ja tietojen julkistamista koskevat edellytykset. Rekisteröinti ei koske tilintarkastajaa sellaisessa yhteisössä,

jonka arvopapereista säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena on vain sellaisia muita kuin osakesidonnaisia arvopapereita, joiden yksikkökohtainen nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo on vähintään 50 000 euroa tai tätä liikkeeseenlaskupäivänä vastaava määrä muussa valuutassa.

Rekisteriin merkittävistä muista tiedoista kuin henkilötiedoista sekä rekisterinpidosta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Velvollisuus ilmoittaa hyväksymisedellytysten ja rekisteritietojen muutoksista

Tilintarkastajan on viipymättä ilmoitettava Tilintarkastusvalvonnalle hyväksymisen edellytyksissä tapahtuneista muutoksista sekä tilintarkastajarekisterin tietojen muutoksista.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään tilintarkastajan velvollisuudesta ilmoittaa rekisteritietojen muutoksista, sovelletaan myös 9 §:n 4 momentin mukaisesti rekisteröityyn muun kuin ETA-valtion tilintarkastajaan.

11 §

Tietojensaanti rekistereistä

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, Tilintarkastusvalvonta voi yleisen tietoverkon kautta luovuttaa tilintarkastajarekisterin tietoja, ei kuitenkaan henkilön henkilötunnuksen tunnusosaa. Tiedot on poistettava julkisesta tietopalvelusta ilman aiheetonta viivästystä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla lainvoimaisella päätöksellä.

Jokaisella on oikeus saada kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä tilintarkastajatutkintorekisterin ja tilintarkastajarekisterin tiedoista. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada rekistereihin tehdyistä merkinnöistä tietoja, otteita ja todistuksia sähköisesti. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, koskee luonnollisen henkilön hen-

kilötunnuksen tunnusosaa, jos tieto on tarpeen etujen tai oikeuksien suojaamiseksi tai sen saamiselle on muu hyväksyttävä peruste.

7 luku

Ohjaus, kehittäminen ja valvonta

1 §

Tilintarkastusvalvonta

Tilintarkastusvalvonta on Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Tilintarkastusvalvonnan organisoinnista Patentti- ja rekisterihallituksessa sekä valvonnassa noudatettavasta menettelystä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Tilintarkastusvalvonnan tehtävät

Tilintarkastusvalvonta vastaa tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä sekä tilintarkastajien valvonnasta. Tilintarkastusvalvonta

1) hyväksyy tilintarkastajat sekä huolehtii hyväksymisjärjestelmästä ja sen kehittämisestä;

2) valvoo, että tilintarkastajat toimivat tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain mukaisesti;

3) valvoo, että tilintarkastajat ylläpitävät ja kehittävät ammattitaitoaan ja säilyttävät hyväksymisen edellytykset;

4) valvoo tilintarkastuksen laatua ja huolehtii laadunvalvontajärjestelmän kehittämisestä;

5) huolehtii tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä;

6) osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön ja tietojenvaihtoon;

7) hoitaa muut sille tässä laissa säädetty tehtävät.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi Tilintarkastusvalvonta hoitaa sille osoitetut muut Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävät.

3 §

Valvottavat

Tilintarkastusvalvonta valvoo tilintarkastajia.

Tilintarkastusvalvonta valvoo myös 6 luvun 9 §:n 4 momentin mukaisesti rekisteröityjä, muussa kuin ETA-valtiossa hyväksytyjä tilintarkastajia soveltaen, mitä tilintarkastajien valvonnasta säädetään, jollei kyseisen valtion valvonnan ole arvioitu vastaavan tilintarkastajien valvontaa ETA-valtioissa. Vastaavuusarvioinnissa on noudatettava Euroopan unionin komission päätöstä muun kuin ETA-valtion tilintarkastajien valvonnan vastaavuudesta. Jos tällaista päätöstä ei ole tehty, Tilintarkastusvalvonta arvioi kyseisen valtion tilintarkastajien valvonnan vastaavuutta tai noudattaa muun ETA-valtion tekemää vastaavuusarviointia.

Tilintarkastusvalvonta ei voi ottaa tutkittavaksi tilintarkastajan toimintaa, jos tapahtumista on kulunut enemmän kuin kuusi vuotta.

Tilintarkastusvalvonta voi jättää tilintarkastajan toiminnan tutkimatta ja tilintarkastuslautakunta seuraamuksen määräämättä, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu 6 luvun 7 §:n nojalla tai peruutettu 10 luvun 2 §:n nojalla.

4 §

Tilintarkastuslautakunta

Tilintarkastusvalvonnassa toimii ratkaisutoiminnassaan itsenäinen tilintarkastuslautakunta.

5 §

Tilintarkastuslautakunnan ratkaisovalta

Tilintarkastuslautakunta ratkaisee tässä laissa tarkoitetut asiat, joissa on kyse:

1) tilintarkastuksen yleisestä ohjauksesta ja kehittämisestä;

2) 10 luvun 1 ja 2 §:ssä tarkoitetun hallinnollisen seuraamuksen määräämisestä tai määräämättä jättämisestä;

3) 11 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetusta oikaisuvaatimuksesta;

4) 11 luvun 1 §:n 5 momentissa tarkoitetusta muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen.

Tilintarkastuslautakunnan tehtävänä on myös edistää tarkoituksenmukaisella tavalla Tilintarkastusvalvonnalle tässä laissa säädettyjen tehtävien hoitamista.

6 §

Tilintarkastuslautakunnan asettaminen ja kokoonpano

Valtioneuvosto asettaa tilintarkastuslautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä vähintään viisi ja enintään kahdeksan muuta jäsentä. Lisäksi lautakunnassa on kaksi pysyvää asiantuntijaa. Kullakin jäsenellä, puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuun ottamatta, on henkilökohtainen varajäsen ja pysyvällä asiantuntijalla varahenkilö. Tilintarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja määrätään työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä.

Kaikkien jäsenten tulee olla tilintarkastukseen hyvin perehtyneitä. Vähintään kahdella jäsenellä tulee olla muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto. Lautakunnalla kokonaisuutena tulee olla sen tehtävien edellyttämä muu asiantuntemus. Pysyvien asiantuntijoiden tulee olla tilintarkastajia.

Lautakunnan jäseneksi ei voida valita tilintarkastajaa, tilintarkastusyhteisön osakasta tai vastaavassa asemassa olevaa, tilintarkastusyhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsentä taikka tilintarkastusyhteisöön työ- tai toimeksiantosuhteessa olevaa. Enemmistön jäsenistä tulee olla henkilöitä, joiden toimimisesta edellä mainituissa tehtävissä on kulunut enemmän kuin kolme vuotta.

Mitä edellä säädetään jäsenistä, koskee vastaavasti heidän varajäseniään.

7 §

Asian käsittely tilintarkastuslautakunnassa

Tilintarkastuslautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on puheenjohtaja tai varapu-

heenjohtaja ja vähintään kolme muuta jäsentä tai varajäsentä, joista vähintään yhdellä on oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Lautakunta tekee päätökset yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen jakautuessa tasan ratkaisee puheenjohtajan tai tämän sijassa toimivan varapuheenjohtajan ääni. Pysyvät asiantuntijat eivät saa osallistua päätöksentekoon.

Tilintarkastuslautakunta ratkaisee asiat esittelystä, josta määrätään tarkemmin Patentti- ja rekisterihallituksen työjärjestyksessä.

Lautakunta voi tehtäviensä hoitamista varten kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita ja perustaa jaostoja.

Tilintarkastuslautakunnan jäsen, varajäsen, asiantuntija ja jaoston jäsen toimii rikosoikeudellisella virkavastuulla hoitaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Työskentelyn järjestämisestä lautakunnassa määrätään tarkemmin lautakunnan puheenjohtajan vahvistamassa työjärjestyksessä.

Tarkempia säännöksiä lautakunnassa noudatettavasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Tutkintojen ja kokeiden järjestäminen

Tilintarkastusvalvonta vastaa 6 luvun 2 ja 3 §:ssä tarkoitettujen tutkintojen, kokeiden ja lisätehtävien järjestämisestä. Tilintarkastusvalvonta voi käyttää tehtävissä ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan, mitä 8 luvun 8 §:n 4 momentissa säädetään.

Tilintarkastusvalvonta voi päätöksellään valtuuttaa tilintarkastuslautakunnan tai sellaisen yhteisön, jota riippumattomuuden, luotettavuuden, asiantuntemuksen ja muiden seikkojen perusteella on pidettävä tehtävään sopivana, hoitamaan 1 momentissa tarkoitetut tehtävät. Tilintarkastusvalvonnan tulee valvoa siirrettyjen tehtävien hoitamista.

Edellä 2 momentin nojalla siirrettyjä tehtäviä hoidettaessa on noudatettava, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja

viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Henkilö toimii rikosoikeudellisella virkavastuulla hoitaessaan 2 momentin nojalla siirrettyjä tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

9 §

Laadunvalvonta

Valvoessaan tilintarkastuksen laatua Tilintarkastusvalvonta:

1) määrää tilintarkastajan laaduntarkastukseen vähintään joka kuudes vuosi tai jos on kyse tilintarkastajasta, joka tarkastaa säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevaa yhteisöä, vähintään joka kolmas vuosi;

2) määrää yhden tai useamman riippumattoman laaduntarkastajan suorittamaan laaduntarkastusta;

3) päättää laaduntarkastuksen sisällöstä ja toteuttamistavasta; sekä

4) käsittelee laaduntarkastuksen tulokset ja tekee päätöksen toimenpiteistä, joihin laaduntarkastus antaa aihetta.

Tilintarkastusvalvonta voi käyttää laaduntarkastuksessa ulkopuolisia asiantuntijoita.

Ulkopuolisen laaduntarkastajan on viipymättä annettava selvitys suoritetusta laaduntarkastuksesta Tilintarkastusvalvonnalle.

Ulkopuolisiin laaduntarkastajiin sovelletaan lisäksi, mitä 8 luvun 8 §:ssä säädetään asiantuntijoista.

8 luku

Valvontavaltuudet

1 §

Oikeus saada tietoja tilintarkastajalta

Tilintarkastajan on salassapitosäännösten estämättä toimitettava Tilintarkastusvalvonnalle ilman aiheutonta viivästystä sen pyytämät valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset avoimesti ja totuudenmukaisesti sekä muutoinkin avustettava valvonta-asian selvittämisessä.

Tilintarkastusvalvonnalla on oikeus saada tilintarkastajalta valvonnan kannalta tarkoi-

tuksenmukaisessa muodossa kaikki valvonnan kannalta tarpeelliseksi katsomansa asiakirjat ja muut tallenteet sekä saada maksutta tarpeelliset jäljennökset näistä.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetty koskee myös emoyrityksenä olevan yhteisön tai säätiön tilintarkastajaa, ellei konsernin tilintarkastusta koskevien tietojen antamiselle ole muun valtion lainsäädännöstä johtuvaa tai muuta tilintarkastajasta riippumatonta estettä. Tilintarkastajan on osoitettava esteen olemassaolo.

2 §

Oikeus saada tietoja muilta henkilöiltä

Tilintarkastusvalvonnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tilintarkastuksen kohteelta, siinä kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettua määräysvaltaa käyttävältä tai sen määräysvallassa olevalta kaikki niiden hallussa olevat tilintarkastajaa tai tilintarkastusta koskevat sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeen Tilintarkastusvalvonnalle laissa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi.

Tilintarkastusvalvonnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada yksilöityä valvontatointia varten valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja muulta kuin edellä tässä pykälässä tarkoitettulta, jolla voidaan perustellusta syystä olettaa olevan tällaisia tietoja.

3 §

Tarkastusoikeus

Tilintarkastusvalvonnalla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada tarkastetavakseen tilintarkastajan toimipaikassa tämän toimintaa ja hallintoa koskevat asiakirjat ja muut tallenteet sekä tietojärjestelmät siinä laajuudessa kuin on tarpeen Tilintarkastusvalvonnalle laissa säädetyn valvontatehtävän hoitamiseksi.

Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Mitä 1 momentissa säädetään tilintarkastajasta, koskee myös yritystä, joka tilintarkastajan asiamiehenä taikka muuten tilintarkasta-

jan toimeksiannosta hoitaa tämän liiketoimintaan, kirjanpitoon, tietojärjestelmään, riskienhallintaan tai sisäiseen valvontaan liittyviä tehtäviä.

Tilintarkastusvalvonnalla on lisäksi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada 2 §:ssä tarkoitetuilta henkilöiltä, yhteisöiltä ja säätiöiltä tarkastettavakseen asiakirjat ja tallenteet, jotka sisältävät mainitussa pykälässä tarkoitettuja tietoja ja oikeus saada niistä jäljennöksiä.

4 §

Oikeudenkäyntiasiamiehiä, oikeudenkäyntiavustajia ja asianajajia koskeva poikkeus tietojensaanti- ja tarkastusoikeudesta

Poiketen siitä, mitä edellä tässä luvussa säädetään, Tilintarkastusvalvonnalla ei ole oikeutta saada asianajajista annetussa laissa (496/1958) tarkoitettulta asianajajalta tai hänen apulaiseltaan asianajajan asiakasta koskevia tietoja, asiakirjoja tai tallenteita eikä tarkastaa niitä eikä muultakaan henkilöltä oikeudenkäyntiasiamies- tai oikeudenkäyntiavustajatehtävien hoitamisen yhteydessä saatuja tietoja, asiakirjoja tai tallenteita eikä tarkastaa niitä. Oikeudenkäyntiasiamies- ja oikeudenkäyntiavustajatehtäviksi luetaan varsinaisten oikeudenkäyntiin liittyvien tehtävien lisäksi oikeudellinen neuvonta, joka koskee asiakkaan oikeudellista asemaa esitutkinnessa rikoksen johdosta tai asian muussa oikeudenkäyntiä edeltävässä käsittelyvaiheessa taikka oikeudenkäynnin käynnistämistä tai sen välttämistä.

5 §

Oikeus saada tietoja sakko- ja rikosrekisteristä

Tilintarkastusvalvonnalla on oikeus saada sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 46 §:ssä tarkoitettu sakkorekisteristä tiedot, jotka ovat tarpeen tilintarkastajan ja tilintarkastusyhteisön tämän lain 6 luvun 5 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua vastuuvollisuuden sopivuuden selvittämiseksi.

Tilintarkastusvalvonnan oikeus saada tietoja rikosrekisteristä perustuu rikosrekisterilakiin (770/1993).

6 §

Tietojen saaminen muilta viranomaisilta

Tilintarkastusvalvonnalla on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä pyynnöstä saada viranomaiselta ja muulta julkista tehtävää hoitavalta tässä laissa säädettyä valvontaa varten välttämättömät tiedot. Tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuudesta on säädetty. Mitä edellä säädetään ei kuitenkaan koske arkaluonteisia henkilötietoja.

7 §

Uhkasakko

Tilintarkastusvalvonta voi uhkasakolla velvoittaa 1—3 §:ssä tarkoitetun täyttämään mainituissa pykälissä säädetyn velvollisuutensa, jos laiminlyönti ei ole vähäinen.

Uhkasakkoa ei saa asettaa luonnolliselle henkilölle tässä laissa säädetyn tietojenantovelvollisuuden tehosteeksi, jos henkilö on epäiltynä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

Uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta päättää Tilintarkastusvalvonta. Muutoksenhausta uhkasakkoa koskevaan päätökseen säädetään tässä laissa.

8 §

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen

Tilintarkastusvalvonta voi valvonnan kannalta tarpeellisen, erityistä asiantuntemusta vaativan asian selvittämiseksi käyttää ulkopuolista asiantuntijaa.

Asiantuntijalla on oltava kulloisenkin tehtävän laatuun ja laajuuteen nähden riittävä asiantuntemus. Jos asiantuntija toimii ulkopuolisena laaduntarkastajana, on hänen oltava tilintarkastukseen hyvin perehtynyt henkilö, jolla on laaduntarkastukseen pätevöittävä erityiskoulutus.

Asiantuntijalla on tehtävänsä suorittamisen sitä edellyttäessä 1 §:ssä ja 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikeudet. Lisäksi asiantuntijan tulee noudattaa, mitä 3 §:n 2 momentissa säädetään.

Asiantuntijan on noudatettava, mitä hallintolaissa, kielilaisissa ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Asiantuntija toimii rikosoikeudellisella virkavastuulla hoitaessaan tämän lain mukaisesti annettuja julkisoikeudellisia hallintotehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Tilintarkastusvalvonta voi määrätä ulkopuolisen asiantuntijan palkkion tilintarkastajan maksettavaksi, jos kyse on tilintarkastajan laaduntarkastuksesta tai asiantuntijan käyttämiselle on erityinen, tilintarkastajan toiminnasta johtuva syy. Palkkion tulee vastata alan yleistä palkkiotasoa.

9 luku

Tietojen luovuttaminen ja viranomaisyhteistyö

1 §

Oikeus tietojen luovuttamiseen

Tilintarkastusvalvonnalla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus luovuttaa asiakirjoja ja muita tietoja:

- 1) Patentti- ja rekisterihallituksen muiden tehtävien hoitamista varten;
- 2) suomalaiselle muulle viranomaiselle ja muulle julkista tehtävää hoitavalle sen tehtävien hoitamista varten;
- 3) Euroopan unionin toimielimelle tai muulle viranomaiselle, jos unionin lainsäädännössä edellytetään niiden antamista;
- 4) ETA-valtion valvojalle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavia tehtäviä.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan koske arkaluonteisia henkilötietoja.

2 §

Tilintarkastusvalvonnan ja Finanssivalvonnan valvontayhteistyö

Tilintarkastusvalvonta ja Finanssivalvonta toimivat tarkoituksenmukaisessa yhteistyössä.

Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua valvottavaa tai muun finanssimarkkinoilla toimivan valvonnan niin edellyttäessä Finanssivalvonta

voi tutkia, onko tilintarkastaja toiminut tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti. Finanssivalvonta voi esitellä valvonta-asian tilintarkastuslautakunnan ratkaistavaksi.

3 §

Kansainvälinen valvontayhteistyö

Sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään, Tilintarkastusvalvonnan on pyynnöstä toimitettava valvonnan kannalta tarpeellisia asiakirjoja ja muita tietoja 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulle ETA-valtion valvojalle.

Mitä edellä 1 momentissa säädetään, koskee myös valvonnan kannalta tarpeellisten asiakirjojen toimittamista muun kuin ETA-valtion valvojalle, joka kotimaassaan lain nojalla hoitaa vastaavia tehtäviä, jos:

1) asiakirjat liittyvät tilintarkastukseen sellaisessa yhteisössä, joka laatii konsernitilinpäätöksen kyseisessä valtiossa tai jonka arvopaperit on kyseisessä valtiossa otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla säänneltyä markkinää vastaavalla markkinalla;

2) tilintarkastajien valvonta kyseisessä valtiossa on arvioitu 7 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla riittäväksi;

3) kyseisen valtion valvojan kanssa on sovittu tietojen luovuttamisesta, käyttämisestä ja salassapidosta;

4) tietojen vaihdossa noudatetaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Tilintarkastusvalvonnan on ryhdyttävä valvontatoimenpiteisiin 1 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua ETA-valtion valvojan pyynnöstä tai annettava pyynnön esittäneen valvojan osallistua toimenpiteiden suorittamiseen.

Tilintarkastusvalvonta voi kieltäytyä 1—3 momentissa tarkoitettua pyynnön toteuttamisesta painavasta syystä. Tilintarkastusvalvonta voi kieltäytyä pyynnön toteuttamisesta myös, jos pyynnössä tarkoitettua tekoa tai tilintarkastajaa koskeva seuraamusmenettely on Suomessa vireillä tai siitä on Suomessa annettu lainvoimainen päätös tai tuomio.

10 luku

Seuraamukset

1 §

Varoitus ja huomautus

Tilintarkastuslautakunnan tulee antaa tilintarkastajalle varoitus, jos tämä on:

1) huolimattomuudesta tai varomattomuudesta menetellyt tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastaisesti;

2) rikkonut velvollisuuksiaan tilintarkastajana; tai

3) perusteettomasti menetellyt tavalla, joka on muutoin omiaan alentamaan tilintarkastajien ammatillista luotettavuutta tai arvoa.

Jos tilintarkastajan 1 momentissa tarkoitettuun menettelyyn liittyy lieventäviä seikkoja, tilintarkastajalle tulee antaa huomautus.

2 §

Hyväksymisen peruuttaminen

Tilintarkastuslautakunnan on peruutettava hyväksyminen kokonaan, jos tilintarkastaja:

1) on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta menetellyt tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain vastaisesti;

2) on annetusta varoituksesta huolimatta toistuvasti rikkonut velvollisuuksiaan tilintarkastajana; tai

3) ei ole enää ammattitaitoinen tai ei täytä muita hyväksymisen edellytyksiä.

Kuitenkin, jos 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu peruste liittyy tilintarkastajan toimintaan KHT- tai JHT-tilintarkastajaa edellyttävässä tehtävässä ja luonnollisella henkilöllä on edelleen edellytykset toimia tilintarkastajana, Tilintarkastusvalvonnalla tulee peruuttaa ainoastaan kyseisen erikoispätevyyden hyväksyminen.

Hyväksyminen voidaan peruuttaa myös enintään kahden vuoden määräajaksi.

Hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös voidaan määrätä pantavaksi täytäntöön

valituksesta huolimatta, jos siihen on erittäin painavia syitä.

Jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan peruutettu, Tilintarkastusvalvonnalla on viipymättä peruuttamista koskevan päätöksen saatua lainvoiman ilmoitettava peruuttamisesta ja sen syystä asianomaisille ETA-valtioiden tilintarkastajarekisteriä pitävillä viranomaisilla.

Jos hyväksyminen on peruutettu 1 momentin 3 kohdan nojalla, uusi hyväksyminen voidaan myöntää 6 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla, kun hakija täyttää hakemansa hyväksymisen hyväksymisedellytykset. Tilintarkastajaa, jonka hyväksyminen on peruutettu tämän pykälän 1 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla, ei voida hyväksyä uudelleen ennen kuin kolme vuotta on kulunut siitä, kun peruuttamista koskeva päätös sai lainvoiman.

3 §

Vahingonkorvausvelvollisuus

Tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää suorittaessaan aiheuttanut tahallisesti tai huolimattomuudesta yhteisölle tai säätiölle. Sama koskee vahinkoa, joka tätä lakia, yhteisöä tai säätiötä koskevaa lakia taikka yhtiöjärjestystä, sääntöjä tai yhtiösopimusta rikkomalla on aiheutettu yhteisön osakkaalle, yhtiömiehelle tai jäsenelle taikka muulle henkilölle. Tilintarkastaja vastaa myös vahingosta, jonka hänen apulaisensa tahallisesti tai huolimattomuudesta on aiheuttanut.

Edellä 1 momentista poiketen tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan 4 luvun 8 §:n 3 momentissa tarkoitettua ilmoituksella aiheutetun taloudellisen vahingon ainoastaan, jos tilintarkastaja on aiheuttanut vahingon antamalla tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta virheellisiä tietoja epäilyn perusteena olevista seikoista.

Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vastaavat vahingosta yhteisö sekä se, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslaissa.

4 §

Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 3 luvun 5 §:n säännöstä tilintarkastuskertomuksen laatimisesta tai suorittaessaan 1 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua toimea antaa lausunnossaan tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta väärän tai harhaanjohtavan tiedon, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *tilintarkastusrikkomuksesta* sakkoon.

Joka tahallaan 6 luvun 6 §:n vastaisesti käyttää tilintarkastajan nimikettä tai muuta nimitystä, jonka perusteella voidaan virheellisesti olettaa hänen olevan tilintarkastaja, on tuomittava *tilintarkastajan ammattinimikkeen luvottomasta käyttämisestä* sakkoon.

Rangaistus tilintarkastusrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 30 luvun 10 a §:ssä.

Rangaistus 4 luvun 8 §:ssä säädetyn tilintarkastajan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 30 luvun 5 tai 6 §:n mukaan taikka jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

11 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Muutoksenhaku

Tilintarkastusvalvonnan päätökseen tyytymättömän saa vaatia oikaisua tilintarkastuslautakunnalta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäytölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Edellä 1 momentista poiketen se, jonka hyväksyminen on 6 luvun 7 §:n nojalla lakautettu tai jolle on 8 luvun 7 §:n nojalla asetettu tai tuomittu maksettavaksi uhkasakko, saa hakea muutosta Tilintarkastusval-

vonnan päätökseen valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäytölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Tilintarkastuslautakunnan päätökseen muutosta saa hakea valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäytölaissa säädetään ja hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen se, jolle on annettu 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettu varoitus tai huomautus tai jonka hyväksyminen 10 luvun 2 §:n nojalla on peruutettu.

Muutosta ei saa hakea päätökseen, joka koskee 7 luvun 5 §:n 1 momentin 1 tai 4 kohdassa taikka 7 luvun 9 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettua asiaa.

Tilintarkastuslautakunnalla on oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on muuttanut tai kumonnut 3 momentissa tarkoitettua tilintarkastuslautakunnan päätöksen.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä, jolla hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös pannaan täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, on noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Valitusviranomaisen on käsiteltävä asia kiireellisenä.

2 §

Tilintarkastajamaksut

Tilintarkastajan valvontamaksuista säädetään erikseen.

12 luku

Voimaantulo

1 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016.

Tällä lailla kumotaan tilintarkastuslaki (459/2007), jäljempänä *kumottu laki*.

2 §

Siirtymäsäännökset

1. Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus kumottuun lakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

2. Jos yhteisön tai säätiön on lain tai asetuksen taikka yhtiöjärjestyksen, yhtiösopimuksen tai sääntöjen mukaan valittava tilintarkastajaksi HTM-tilintarkastaja, on yhteisön tai säätiön valittava tämän lain voimaan tultua HT-, KHT- tai JHT-tilintarkastaja. Jos yhteisön tai säätiön on valittava tilintarkastajaksi KHT- tai HTM-yhteisö, on yhteisön tai säätiön valittava tämän lain voimaan tultua tilintarkastusyhteisö. Jos yhteisön tai säätiön on valittava KHT-yhteisö, tulee valittavan tilintarkastusyhteisön päävastuullisen tilintarkastajan olla KHT-tilintarkastaja.

3. Sen estämättä, mitä 2 luvun 2, 5 ja 6 §:ssä ja julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain 12 §:ssä säädetään, voidaan sellaisessa yhteisössä tai säätiössä, jossa kunnalla tai kuntayhtymällä on määräysvalta, tilintarkastajaksi valita viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016 päättyvälle tilikaudelle HT-tilintarkastajan sijasta JHTT-tilintarkastaja. JHTT-tilintarkastaja voidaan kuitenkin valita 1 päivänä tammikuuta 2013 tai sen jälkeen päättyvälle tilikaudelle edellä tässä momentissa tarkoitettussa yhteisössä, joka on osakeyhtiö taikka avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, jonka kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet ovat osakeyhtiöitä tai sellaisia avoimia yhtiöitä tai kommandiittiyhtiöitä, joiden kaikki vastuunalaiset yhtiömiehet ovat osakeyhtiöitä, vain, jos enintään yksi seuraavista rajoista ylittyy sekä tarkastettavalla että sitä edeltäneellä tilikaudella:

- 1) taseen loppusumma on 4 400 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on 8 800 000 euroa;
- 3) yhteisön palveluksessa on keskimäärin 50 henkilöä.

4. Jos muussa laissa tai asetuksessa säädetään JHTT-tilintarkastajan tai JHTT-yhteisön valinnasta, voidaan tämän lain voimaan tultua valita JHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön päävastuul-

lisen tilintarkastajan tulee tällöin olla JHT- tai JHTT-tilintarkastaja.

5. Tämän lain voimaan tullessa hyväksytty ja tilintarkastajarekisteriin rekisteröity HTM- ja KHT-tilintarkastaja sekä HTM- ja KHT-yhteisö voi jatkaa toimintaansa edellyttäen, että tämä kolmen kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta rekisteröityy Tilintarkastusvalvonnalle, taikka hyväksyminen lakkaa. Tilintarkastusvalvonnalle rekisteröitynyt HTM-tilintarkastaja rekisteröidään tilintarkastajarekisteriin HT-tilintarkastajaksi, KHT-tilintarkastaja HT- ja KHT-tilintarkastajaksi ja KHT- ja HTM-yhteisö tilintarkastusyhteisöksi. Se, jonka hyväksyminen on lakannut tämän momentin nojalla, voi hakea hyväksymisen palauttamista. Hyväksymisen palauttamiseen sovelletaan, mitä tämän lain 6 luvun 7 §:ssä säädetään hyväksymisen palauttamisesta. Tässä momentissa tarkoitettu velvoite uudistaa rekisteröityminen ei koske kumotun lain 37 §:n 2 momentin perusteella tilintarkastajarekisteriin rekisteröityä muussa kuin ETA-valtiossa hyväksyttyä tilintarkastajaa.

6. Jos henkilö on ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytty HTM-tutkintoon, vastaa hyväksyminen lupaa osallistua HT-tutkintoon. Jos henkilö on ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytty KHT-tutkintoon, vastaa hyväksyminen lupaa osallistua HT-tutkintoon ja KHT-erikoistumistutkintoon.

7. Ennen tämän lain voimaantuloa hyväksytysti suoritettu HTM-tutkinto vastaa tämän lain voimaan tultua hyväksytysti suoritettua HT-tutkintoa ja KHT-tutkinto hyväksytysti suoritettua HT-tutkintoa ja KHT-erikoistumistutkintoa.

8. Tämän lain voimaan tullessa Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta ja kauppakamarien tilintarkastusvaliokunnat lakkaavat ja vireillä olevat asiat ja tilintarkastajarekisterin pito siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle. Myös Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan kansainvälisessä yhteistyössä tekemien yhteisymmärryspöytäkirjojen velvoitteet siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle.

9. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan Keskuskauppakamariin työsuhhteessa olevan henkilöstön aseman järjestämiseen sovelletaan työopimuslain (55/2001)

liikkeen luovuttamista koskevia säännöksiä. Henkilöstö nimitetään tätä varten perustettaviin virkoihin Patentti- ja rekisterihallitukseen 1 päivästä tammikuuta 2016.

10. Tilintarkastusvalvonnan tulee saattaa tilintarkastajarekisteri vastaamaan tässä laissa säädettyjä edellytyksiä viiden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

11. Tilintarkastusvalvonnan tulee huolehtia, että toimintakertomus laaditaan valtion tilintarkastuslautakunnan, Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan ja kauppakamarien tilintarkastuslautakuntien viimeiseltä toimintavuodelta.

12. Mitä muussa laissa tai asetuksessa säädetään Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnasta tai kauppakamarien tilintarkastusvaliokunnista, koskee tämän lain voimaan tultua Tilintarkastusvalvontaa.

13. Tämän lain voimaan tullessa valtion tilintarkastuslautakunta lakkaa ja vireillä olevat huomautusta ja varoitusta koskevat muutoksenhakuasiat siirtyvät Helsingin hallinto-oikeudelle. Muut vireillä olevat asiat siirtyvät Tilintarkastusvalvonnalle. Tilintarkastusvalvonnalle siirtyvät muutoksenhakuasiat käsitellään oikaisuvaatimuksina noudattaen, mitä tässä laissa säädetään oikaisuvaatimusten käsittelystä. Tämän momentin perusteella siirtyneessä asiassa annettuun päätökseen haetaan muutosta noudattaen, mitä tässä laissa säädetään muutoksenhausta.

14. Tämän lain voimaan tullessa Tilintar-

kastusvalvonnalle siirtynyt muutoksenhakuasia, Helsingin hallinto-oikeudelle siirtynyt asia ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä oleva asia käsitellään noudattaen tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä. Muutoksenhausta säädetään kuitenkin 13 momentissa.

15. Valvottavan toiminnan sijoittuessa aikaan ennen tämän lain voimaantuloa, 10 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdan edellytystä varoituksen ja huomautuksen antamiseen sekä 10 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan edellytystä hyväksymisen peruuttamiseen arvioidaan kumotun lain ja sen perusteella annettujen säännösten mukaan. Tilintarkastusvalvonta ei voi ottaa tutkittavaksi tilintarkastajan menettelyä, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, jos tilintarkastajan hyväksyminen on kokonaan lakkautettu tai peruutettu.

16. Ennen tämän lain voimaantuloa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan kumotun lain säännöksiä.

17. Keskuskauppakamarin tai kauppakamarien ennen tämän lain voimaantuloa määräämiä tilintarkastajamaksuja koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

18. Aluehallintovirastoissa vireillä olevat tilintarkastajan määräämistä koskevat asiat siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 2015

Tasavallan Presidentti

SAULI NIINISTÖ

Oikeus- ja työministeri *Jari Lindström*